

Căpușele

Căpușele sunt ectoparaziți hematofagi, vectori și rezervoare pentru agenți patogeni (virusuri, bacterii și protozoare) transmiși prin înțepătura de căpușe. În natură se hrănesc cu sângele animalelor sălbatice, domestice și ocazional al oamenilor. În România sunt 27 specii de căpușe. Cea mai răspândită specie de căpușă este *Ixodes ricinus* vectorul Borreliozel Lyme. Alta specie de căpușă întâlnită în județul Satu Mare este *Dermacentor* care nu prezintă risc de transmiterea a Borreliel bsi.

Căpușele își petrec ciclul de viață non parazitar sub formă liberă fiind influențate de habitate. **Habitatele căpușelor** sunt păduri de foioase și mixte, de conifere (cu prezență de vertebrate care să hranească căpușele, unde apa de ploale și roua persistă mult, razele soarelui pătrund greu, cu temperaturi 7- 20 grade, umiditatea de 80% asigurată de precipitații ploii, zăpezi, solul umed) zone de tranziție cu arbuști, zone defrișate, lizierele pădurilor, pașuni, tufarii, livezi cu iarbă înaltă, vii, grădini neglijate, terenuri cu activități umane, agrare, recreaționale. Căpușele se adăpostesc sub frunze, pietre, tufișuri, rădăcina lerburiilor, stratul superficial al solului. Dacă este cald se ascund sub vegetație.

Sezonalitatea căpușelor variază în funcție de condiții meteorologice fiind influențat de umiditate, precipitații, temperatură, fiind două vârfuri de activitate: un maxim numeric primavara: martie - mai și de mai mică intensitate toamna; septembrie - noiembrie. Climatul ideal este reprezentat de creșterile bruște de temperatură care urmează unor perioade ploioase.

Riscul de infecție umană cu Bb depinde de: interacțiunea omului cu mediul înconjurător, de specii de căpușe în acea zonă, și prevalența infecției cu Bb în căpușe. Există grupuri de risc ocupațional: crescători de animale domestice, silvicultori, agricultori, lucrători forestieri, lucrători ai căilor ferate și grupuri cu risc recreațional: vânători, culegători de ciuperci, culegători de fructe de pădure, pescari, alpinisti, cicliști. **Factori favorizanți ai creșterii numerice a populației de căpușe** sunt: schimbări climatice, încălzirea globală, umiditatea excesivă. Iernile blânde și scurte, verile fierbinți, precipitații abundente, despăduriri, fragmentările pădurilor, comportamentul uman de expunere: rezidențial, ocupațional, recreațional, cu pătrunderea omului în habitatul căpușelor.

Căpușa nu mușcă, ci înțeapă.

Structura anatomică a căpușei (*nu are cap*) este alcătuită din **segmentul cefalic** (cu palpi, chelicere, hipostoma) adaptat pentru înțepat și supt; și **corpul** sudat de abdomen prevăzut cu scutum piesa chintoasă rigidă situată dorsal. Cu ajutorul chelicerelor, taie țesutul și introduce hipostoma până în derm în apropierea unui vas capilar și începe prânzul sanguin (durata 2-7 zile) cu un potențial infectant dar care nu generează obligatoriu infecție. Fiecare căpușă se hrănește în viață de 3 ori. În fiecare stadiu de dezvoltare se hrănește pe gazde diferite. De-a lungul trecerii prin aceste etape perioadele de hrănire alternează cu cele de viață liberă.

Structura anatomică a căpușei

Căpușa *Ixodes ricinus* în diferite stadii evolutive: larvă, nimfă, adult (mascul, femelă).

Ciclu biologic a căpușei durează 3/5 ani parcurge etapele ou-larvă-nimfă-adult (mascul - femelă) traversarea fiecăreia dintre aceste etape cu excepția celei dintâi, fiind condiționată de o hrănire și de o năpărlire. **Morfologia** căpușei diferă de stadiu de dezvoltare, stare de hrănire, sex (mascul, femelă). **Dimensiunile** căpușelor variază mult de la o specie la alta, de stadiu de dezvoltare, stare de hrănire, sex. **Culoarea** corpului este, de obicei, brună, brun-roșcată sau aproape neagră. Căpușele aflate într-un anumit stadiu de dezvoltare în timpul prânzului sanguin preiau agenții patogeni de la gazda infectată, dar odată infectate nu pot transmite la o nouă gazdă decât la următorul prânz sanguinic ce va avea loc în următorul stadiu de dezvoltare.

Căpușe atașate în timpul prânzului sanguin și în natură.

Căpușele sunt puțin mobile, nu vânează activ gazda, adoptă strategia **"stai și așteaptă"**.

Pot percepe substanțele pe care gazdele le eliberează, fiind capabile să o localizeze.

Dacă o gazdă trece prin iarbă sau frunziș unde se află o căpușă, aceasta se lipește de ea, ajungând pe organismul gazdă. Căpușa în timpul prânzului sanguin eliberează prin saliva substanțe anestezice, **înțepătura fiind nedureroasă**. Prin secrețiile glandelor salivare și regurgitarea conținutului intestinal infectează gazda cu agenți patogeni preluați prin prânzul sanguin anterior.

Căpușa în stadiul de femelă hrănită după o masă de sânge, poate crește de 100 de ori greutatea ajungând la 14 mm, culoare gri-cenușie

Căpușa femelă hrănită și fecundată coboară de pe gazdă și depune în locuri umbrite și umede între 100/2000 de ouă. Din ouă vor ieși larve.

